

Bryoerythrophyllum rubrum

Alpfotmossa

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Pottiales, **Familj:** Pottiaceae, **Släkte:** *Bryoerythrophyllum* (fotmossor), **Art:** *Bryoerythrophyllum rubrum* - alpfotmossa (Jur. ex Geh.) P.C.Chen **Synonymer:** *Bryoerythrophyllum rubrum* (Geheeb) P.C.Chen

Kännetecken

Arten bildar upp till 7 cm höga, luckra tuvor och är därmed Nordens största art i släktet. Skotten är olivgröna upptill och rödbruna nedtill. Bladen är rännformiga, långsmala och relativt jämbreda och har en tydligt avsatt bladspets. Bladspetsen är långt och smalt utdragen på ett karakteristiskt vis och ibland något vriden nära spetsen. I allra yttersta spetsen är bladet något tandat. Nerven är kraftig och slutar i eller strax nedanför bladspetsen. Bladkanterna är brett tillbakaböjda strax ovanför basen och sedan något tillbakaböjda fram till strax nedanför bladspetsen. Bladen är stjälfkammförmående relativt långt upp. Arten är skildkönad och kapslar är ovanliga. Kapseln är upprätt, cylindrisk och mörkt brun. Kapselskaftet är 1,0-1,5 cm långt och rödaktigt. Sporerna är 14-18 µm i diameter, olivbruna och fint papillösa. Specialiserad vegetativ förökning är inte känd.

Alpfotmossa har sällan kapslar men alltid en långt och smalt utdragen bladspets. Arten kan förväxlas med den något spädare röd fotmossa *Bryoerythrophyllum recurvirostrum*, men den senare har mer gradvis avsmalnande bladspets och bladkant som är tillbakavikt ca tre fjärdedelar av bladets längd. Dessutom är den samkönad och har ofta kapslar.

Utbredning och status

Arten är i Norden endast funnen vid ett tillfälle i Härjedalen år 1981. Tidigare har arten varit uppgiven i Norge (möjlig felaktigt). Artens utbredning i övrigt omfattar delar av Alperna och Karpaterna (Transsylvanien) samt är uppgiven från Asien. Tidigare uppgifter från Norge får betecknas som osäkra då något beläggsexemplar inte finns. Även uppgifter om i Kaukasus kan vara felaktiga. Det kan dock misstänkas att alpfotmossa är mer spridd än vad de enstaka fynden antyder. Arten kan, som i det svenska fallet, ha blivit bestämd till någon form av *B. recurvirostrum* eftersom den inte har funnits med i de skandinaviska flororna.

Ekologi

Alpfotmossa växer på dolomitkalksten och kalkrika skifferar. Arten växte på sin svenska fyndplats tillsammans med trindmossa *Myurella julacea* och skör kalkmossa *Tortella fragilis*.

Hot

Med endast en lokal känd som dessutom tycks bestå av bara en liten population innebär detta att artens fortbestånd inte är säkerställt. Tänkbara hot är olika former av slitage från turism samt ett alltför intensivt renbete.

Åtgärder

Artens lokal bör besökas för att utreda aktuell status. Dessutom bör den eftersökas på andra tänkbara växtplatser i landet. Om arten återfinns måste dess exakta position meddelas naturvårdande myndighet och miljökrav undersökas så att berörda myndigheter kan bevaka växtplatsen så att arten inte utsätts för exploatering eller ett allt för intensivt renbete.

Övrigt

Etymologi: ruber, rubra, rubrum (lat.) = röd.

Uttal: [Bryoerytrofýllum rúbrum]

key facts Forms up to 7 cm high, lax, olive-brown tufts. Shoots olive-brown above, reddish-brown below. Leaves carinate, slender, elongate and relatively parallel-sided with a well-defined apex that is characteristically long, thin and often slightly twisted at the tip, where the otherwise entire leaf-margin becomes slightly denticulate. Leaf margin recurved from just above the leaf-base (which is sheathing also in leaves relatively far up on the shoot) till just below the apex. Dioicous, capsules uncommon. Capsule erect, cylindrical, dark brown. Seta 1.0--1.5 cm, reddish. Spores 14-18 μ m, olive-brown, finely papillose. - A calcicolous species growing on dolomite limestone and calcareous schist.

Litteratur

Hallingbäck, T., Lönnell, N., Weibull, H. & von Knorring, P., Korotynska, M., Reisborg, C. & Birgersson, M. 2008.

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor: Kompaktmossor - kapmossor. Bryophyta: Anoetangium - Orthodontium ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Sollman, P. & Frahm, J.-P. 2007. Bryoerythrophyllum rubrum funnen i Skandinavien. -- Myrinia 17(1): 34--35.

Författare

Tomas Hallingbäck 2008. Rev. Tomas Hallingbäck 2010.